

Vi mener: Dimensioneringsmodellen er for simpel

27. oktober 2014

Uddannelsesministeren præsenterede onsdag den 24. september den videregående uddannelsessektor for sit udspil om dimensionering af uddannelser, som efter ministeriets beregninger havde en betydelig overledighed målt på dimittendledigheden 9 - 18 måneder efter dimission.

Erhvervsakademierne er gennem de seneste år blevet tilskyndet til at bidrage til, at regeringens ambition om at give 60 % af en årgang en videregående uddannelse opnås, således at flere får en uddannelse rettet mod den private sektor. Dimensioneringstiltaget er et pludseligt opgør med denne linje, som vil indebære en reduktion af erhvervsakademisektorens optag med omkring 1500 pladser i forhold til 2014-optaget.

Erhvervsakademisektoren støtter imidlertid uddannelsesministerens intention om at sikre, at den videregående uddannelsessektor skal uddanne til job og ikke til arbejdsløshed. Sektoren bakker derfor i udgangspunktet op om ministerens dimensioneringsmodel.

Modellen har imidlertid nogle, må vi antage, utilsigtede konsekvenser for aftagerne af erhvervsakademiernes dimittender, idet man må imødesee, at dele af det dimensionerede udbud ikke vil kunne imødekomme efterspørgslen efter de pågældende dimittender på arbejdsmarkedet. Sektoren skal derfor foreslå, at modellen forbedres kvantitativt og kvalitativt.

Ministeriets model

Forslaget til dimensionering går i korthed ud på, at man måler overledighed blandt dimittender inden for uddannelsesgrupper og reducerer optaget på uddannelser inden for disse grupper.

- Overledighed er en ledighed, der på landsplan og systematisk over en 10-årig periode ligger 2 procentpoint over den gennemsnitlige dimittendledighed for alle uddannelser.
- Uddannelsesgrupper er grupper af uddannelser, som regeringens kvalitets- og relevansudvalg mener, har et fælles arbejdsmarked.

**Danske
Erhvervsakademier**

Danske
Erhvervsakademier
Landemærket 5
1119 København K
www.dkea.dk

Michael Rugaard
Sekretariatschef
Telefon: 23281548
E-post: mr@dkea.dk

- Optag er målt som det gennemsnitlige optag over en 5-årig periode, sluttende med optaget i 2013. Intet optag kan beskæres med mere end 30 % af 2013-optaget.

Dimensioneringsmodellen er lavet som en "one-size-fits-all" på tværs af hele den videregående uddannelsessektor uden hensyntagen til de forskelle, der er imellem de arbejdsmarkeder, sektorerne henvender sig til og den tid, det almindeligvis måtte tage for forskellige typer af dimittender at finde beskæftigelse. Dermed bliver sektorerne i virkeligheden ikke stillet ens i modellen.

Erhvervsakademiernes uddannelser retter sig således mod det private arbejdsmarked, hvor 83 % af akademiernes dimittender finder beskæftigelse. Det private arbejdsmarked reducerer og udvider sin arbejdsstyrke hurtigere end på det offentlige arbejdsmarked, hvor konjunkturudsving slår langsommere igennem. Dette betyder, at historiske ledighedstal kan være misvisende i forhold til at beregne dimensioneringer for erhvervsakademiernes dimittender. Dette er uheldigt, da Danmark nu står i udkanten af en lavkonjunktur med tegn på vækst i beskæftigelsen.

En dimittend fra et erhvervsakademi er sandsynligvis kortere tid om at finde sit første job end andre. En registerundersøgelse fra Danmarks Statistik viser, at erhvervsakademiernes dimittender for 96 %'s vedkommende har fundet sit første job inden for det første år efter dimission. Dette kan hænge sammen med flere forhold. Erhvervsakademiernes uddannelser er professionsspecifikke, så det er tydeligt, hvad man får, og hvad man skal bruge dem til i erhvervslivet. Derudover finder mange dimittender arbejde der, hvor de har afsluttet deres praktik. For andre typer af dimittender kan der gå længere tid.

Når dimittendledigheden i ministeriets model måles som et gennemsnit af fire nedslag 9 måneder efter dimission, er der derfor en fare for, at det ikke er dimittendledigheden, der måles for så vidt angår dimittenderne fra erhvervsakademierne. På måletidspunktet kan de derfor meget vel allerede have haft deres første job.

Erhvervsakademierne uddanner i høj grad til et regionalt eller lokalt arbejdsmarked. Det er derfor ikke hensigtsmæssigt at tage afsæt i nationale gennemsnit for ledighed.

Hvert enkelt akademi har fået en udmelding om, hvor mange studerende, der maksimalt må optages inden for givne uddannelsesgrupper eller på konkrete uddannelser. Erhvervsakademierne har gennem de seneste 5 år øget udbuddet af uddannelser og optaget af studerende. I 2014 satte optaget igen rekord, og erhvervsakademierne bar hele nettovæksten i den videregående uddannelsessektor. Men da optagsbegrænsningerne beregnes med slutpunkt i 2013-tallene, rammes erhvervsakademierne på den led hårdere end de øvrige delsektorer. Overgrænsen på optagsreduktionerne bliver dermed oftest højere end de udmeldte niveauer. På institutionsniveau bliver uddannelser eller uddannelsesgrupper beskåret med op til 65 %.

Konsekvenser af dimensioneringsmodellen

Hvor dimensioneringsmodellen på en række områder kan sikre et bedre match mellem udbud af og efterspørgsel efter dimittender fra de videregående uddannelser, kan den på andre områder få den modsatte effekt.

Flaskehalse på arbejdsmarkedet

På de uddannelsesområder, hvor der er vækst i beskæftigelsen, og hvor ledigheden er faldende, må man imødesee flaskehalse på arbejdsmarkedet. Dette kan flere steder i landet blive tilfældet for datamatikere, laboranter og designteknologer. Eksempelvist vil dimensioneringen af designteknologer i København inde-

bære, at udbuddet af dimittender kommer til at ligge under den aktuelle efterspørgsel, og på IT-området udtrykkes der fra flere kanter stor bekymring over en kommende reduktion i udbuddet af dimittender med korte eller mellemlange IT-uddannelser.

Når erhvervslivets efterspørgsel i et givet område ikke kan imødekommes, vil det enten medføre flaskehalsproblemer eller alternativ lokaliserings af nye produktionslinjer – muligvis uden for landets grænser. Det bemærkes, at det samfundsøkonomisk alt andet lige vil være værre at uddanne en dimittend for lidt, end at uddanne en for meget.

Dimensioneringen betyder lukning af uddannelsesudbud

Det forhold, at uddannelsesudbud beskæres med op til 50 % i forhold til 2014-optaget vil betyde lukning af flere mindre uddannelsesudbud. En række faglige miljøer går på tværs af uddannelsesudbud og kan kun eksistere fagligt, fordi der er synergier imellem de beslægtede uddannelsesudbud.

Begrænsningen af optaget på de korte videregående uddannelser får desuden en afledt effekt på top op-bacheloruddannelserne. For eksempel forventer Erhvervsakademi Sydvest at lukke datamatiker og multimediedesign i Sønderborg, og optaget på designteknolog begrænses. Det får som konsekvens, at der ikke vil være et fagligt miljø eller kritisk masse til at opretholde top op-uddannelsen i design og business. I alt risikerer halvdelen af erhvervsakademiets uddannelser at lukke i Sønderborg. Det vil få stor betydning for det lokale erhvervsliv og deres mulighed for at ansætte kvalificeret arbejdskraft.

Dimensioneringen har således både et socialpolitisk og et regionalpolitisk perspektiv i tilgift til det uddannelsespolitiske. Det ser aktuelt ud til, at hensynene til social mobilitet og regionaludvikling modarbejdes af dimensioneringstiltaget.

Mulige løsninger

De to største udfordringer ved dimensioneringsmodellen er:

1. At den alene tager afsæt i historiske ledighedsdata og ikke vægter aktuelle udviklinger i ledighedsniveauerne.
2. At den skævrider den geografiske fordeling af uddannelsespladser.

Intentionen om, at der ikke skal uddannes til arbejdsløshed, er vigtig og bør opretholdes. Derfor er det fortsat relevant at matche udbuddet af dimittender med givne uddannelser med efterspørgslen, og så reducere optaget tilsvarende. Ministeriets model kan derfor med fordel fastholdes, men suppleres med flere parametre.

Vi foreslår, at loftet for dimensionering fastlægges som 70 % af optaget i 2014, som er det reale udgangspunkt for alle uddannelsesinstitutioner. Vi foreslår derudover, at loftet også skal gælde på institutionsniveau inden for en uddannelse eller uddannelsesgruppe.

Vi foreslår endvidere, at ministeriet *modererer* dimensioneringsmodellen således, at det sikres, at der ikke lokalt/regionalt bliver et underudbud af dimittender med erhvervsrelevante uddannelser.

Dette kunne f.eks. ske ved at lægge vægt på *udviklingen* i en uddannelse eller et uddannelsesområdes ledighed. Hvis ledigheden for en given uddannelse eller uddannelsesgruppe på et givent erhvervsakademi, hvor overledigheden ikke er markant, over de sidste tre år således er faldende, så kunne uddannelsen eller uddannelsesområdet dimensioneres ved at *fastfryse* optaget til optagelsesniveauet for 2014 og lade dette være gældende i tre år.

Det kunne være relevant at se på andre parametre også, men dimensionering gennem fastfrysning af optagniveauet for 2014 vil i mange henseender være hensigtsmæssig.